

İSTEDADLA İDRAKIN VƏHDƏTİ

Mən onu xatırlayanda Əlaqələndirmə Şurasının iclasında elmi mövzusunun təsdiq etdirməsi yadıma düşür. Akademik Məmməd Cəfər Cəfərov utancaq, qaradınmız gənci sorğu-suala tutandan sonra demişdi: Görəsən, bu qədər utancaq adam bir iş görə biləcəkmi?

Bu sözlər Əsgər Zeynalovun diqqətindən yayınmadı. O, istedadına və əməyinə güvənib elmin zirvəsinə qalxan nəciblik və idrak yolunu tutdu.

Əsgər Məmməd oğlu Zeynalov 1951-ci il sentyabr ayının 27-də İrəvan bölgəsinin Yuxarı Necili kəndində anadan olmuşdur. O, 1974-cü ildə Azərbaycan Pedaqoji Dillər İnstitutunun (indiki ADU-nun) fransız dili fakültəsini bitirmişdir.

Əmək fəaliyyətinə o, Qarabağın Ağdərə bölgəsində olan Manikli və Xatınbəyli, sonra Zəngibasar rayonundakı Dəmirçi və Yuxarı Necili kəndlərində müəllimliklə başlamışdır.

1988-ci ildə Qarabağ hadisələri başlayanda Əsgər Zeynalov ailəlikcə öz doğma yurd-yuvasını tərk etmək məcburiyyətində qalmışdır.

O, Bakı şəhərinə köçmüş, doğma institutda fəaliyyətini davam etdirmişdir. Ona görə də Əsgər Zeynalov öz axtarışlarını geniş, əhatəli işləməyi qarşısına məqsəd qoymuş, institutda Praktiki fransız dili kafedrasında laborant kimi işə başlamış, işgüzarlığı sayəsində illər keçdikcə yüksəliş yolunda hamını sevindirmiş - baş laborant, müəllim, baş müəllim işləmişdir (1989-1994). 1998-ci ildən Praktiki fransız dili kafedrasına rəhbərlik edir. Eyni zamanda ADU-nun Tələbə Elmi Cəmiyyətinin sədri, universitetin Müdafiə Şurasının üzvüdür.

Əsgər Zeynalov pedaqoji fəaliyyətlə yanaşı, elmi tədqiqatla da ardıcıl məşğul olur. O, hələ Qərbi Azərbaycanda müəllim işlədiyi ilk illərdən İrəvan arxivlərində elmi axtarış aparır, onu düşündürən bir məsələ ilə maraqlanırdı: Azərbaycan poeziyasının erməni alimləri, sənət adamları tərəfindən erməni hərfləri ilə yazılıb saxlanmasının sirri nədir? Bunu aydınlaşdırmaq üçün yüzlərlə Azərbaycan bayatısını arxivlərdə aşkar edən Əsgər Zeynalov bu fikrə gəlir ki, Azərbaycan dili nəinki Ermənistanda, hətta Qafqaz regionunda hamının başa düşəcəyi bir dil olmuşdur. İkinci tərəfdən Azərbaycan poeziyasının fəlsəfi düşüncə tərzini, hikmətli təsiri, hamının qəlbində olan arzu, istəyi, dərd-kədər təcəssüm etməsi hamıya doğma olmuşdu.

O tədqiqatları ilə sübut etmişdir ki, Azərbaycan poeziyası erməni bədii fikri inkişafına güclü təsir göstərmişdir.

Əsgər Zeynalov ilk tapıntıları "Sovet Ermənistanı" qəzetində və "Ədəbi Ermənistan" almanaxında dərc etdirmişdir. Sonralar onun ədəbi, elmi-kütləvi məqalələri Azərbaycan, Ermənistan, İran, Rusiya dövrü mətbuatında vaxtaşırı işıq üzünə görmüşdür. 1991-ci ildə "Azərbaycan bayatıları Qafqaz regionunda" mövzusunda namizədlik, 2003-cü ildə "Fransız ədəbiyyatında Şərqi (Volterin yaradıcılığı üzrə)" mövzusunda doktorluq dissertasiyasını müdafiə etmişdir.

Onun elmi qənaətlərinə görə, erməni qaynaqlarında olan 550-dən artıq Azərbaycan bayatıları göstərir ki, ermənilərdə bayatı olmamış, onlar uzun əsrlər boyu öz şənlik məclislərində və hüznünlü günlərində Azərbaycan bayatılarından istifadə etmişlər.

Azərbaycan Pedaqoji Dillər İnstitutunda işlədiyi ilk illərdən Əsgər Zeynalov Azərbaycan-Fransız ədəbi əlaqələri istiqamətində elmi tədqiqatla məşğul olur.

1996-cı ildə onun "Fransız ədəbiyyatında Şərq" monoqrafiyası nəşr olunur. Bu əsərdə Əsgər Zeynalov fransız ədəbiyyatının iki korifeyinin - Volter və Hüqonun Şərq mövzusunda yazdıqları əsərləri tədqiqata cəlb etmişdir. Fransız dilini mükəmməl bilməsi, XVIII, XIX, XX əsrlərdə Parisdə dərc olunmuş əsərlərdən istifadə etməsi nəticəsində Əsgər Zeynalov mükəmməl elmi monoqrafiya yazmağa nail olmuşdur. Ədəbi ictimaiyyət əsəri rəğbətlə qarşıladı. "Fransız ədəbiyyatında Şərq" monoqrafiyasına yazılan bir rəyi xatırlamaq fikrimizi təsdiq edər.

Paris Milli Tədqiqatlar Mərkəzinin professoru, Osmanlı dövrünə qədər və Osmanlı dövrü üzrə Beynəlxalq Komitəsinin prezidenti Jan Lui Bakke Qrammon (Fransa): "Mən Əsgər Zeynalovun Bakıda azəri türkcəsində nəşr olunmuş "Fransız ədəbiyyatında Şərq" əsərini böyük maraqla oxudum. Lazımı şəraitin və ədəbiyyatın istənilən dərəcədə olmamasına baxmayaraq, bu dəyərli iş heç vaxt Fransada olmayan bir fransız dilini bilən müəllif tərəfindən həyata keçirilmişdir".

Mütəxəssislərin fikrincə, Ə.Zeynalovun "Fransız ədəbiyyatında Şərq" əsəri Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında Qərbi Avropa alimləri tərəfindən rəy verilmiş ilk əsərdir.

2001-ci ildə Əsgər Zeynalovun "Şərq Volter yaradıcılığında", "Azərbaycan bayatıları Qafqaz regionunda" və "Viktor Hüqo" monoqrafiyaları nəşr olunmuşdur. Onun böyük fransız yazıçısı və şairi Viktor Hüqodan etdiyi şeir tərcümələri də oxucular tərəfindən rəğbətlə qarşılanmışdır. Onu da xüsusi vurğulamaq lazımdır ki, Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında Volter və Hüqo haqqında ilk monoqrafiyalar məhz Əsgər Zeynalovun qələminə məxsusdur.

2002-ci ildə müəllifin yurd yanğısı ilə yazdığı "Altaydan-Altaya", 2004-cü ildə isə "İllərin yol yoldaşı" kitabları işıq üzü görmüşdür. Bu günlərdə isə onun "Hara gedir bu qatar" kitabı nəşr olunmuşdur.

Azərbaycan Yazıçılar və Jurnalistlər Birliyinin üzvü olan Əsgər Zeynalovu ədəbi ictimaiyyət arasında ən çox tanıdan şübhəsiz ki, onun "İrəvan ziyalıları" (1999) kitabıdır. Bu kitaba görə müəllif Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin diplomuna və "Vətən" mükafatı laureatı adına layiq görülmüşdür. İndiyədək onun 10 kitabı və 250 elmi-publisistik məqaləsi dərc olunmuşdur. Onun Moskva, İrəvan və Təbriz şəhərlərində nəşr olunan jurnallarda bir sıra məqalələri çıxmışdır.

Ömrünün müdrük çağında məhsuldar fəaliyyəti ilə tədqiqatçı alim, müəllim, həm də ictimaiyyətçi kimi seçilən Əsgər Zeynalov öz uğurları ilə qələm dostlarını sevindirir. Onlarda qəti bir inam yaradır ki, Əsgər Zeynalov gələcəkdə elmi-publisistik əsərləri ilə Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığını daha da zənginləşdirəcək.

Teymur ƏHMƏDOV,
professor.